

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2605

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 februari 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken van 20 februari 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 20 FEBRUARI 2023

Op 20 februari vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) plaats in Brussel. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens hieraan deel te nemen. Op de agenda staan als volle onderwerpen de Russische agressie tegen Oekraïne, Afghanistan, en klimaat- en energiediplomatie. Onder *Current Affairs* staan Niger en Iran geagendeerd. En marge van de RBZ zal een informeel ontbijt plaatsvinden met de heer Garry Kasparov, prominent Russisch oppositieactivist. Tijdens de lunch zal de Raad informeel spreken met de Moldavische Minister van Buitenlandse Zaken, de heer Nicu Popescu.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad zal opnieuw spreken over de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne. De Raad vindt vier dagen voor de markering van één jaar na de Russische invasie in Oekraïne plaats. Nederland zal tijdens de Raad nogmaals benadrukken dat blijvende en onverminderde solidariteit met Oekraïne van essentieel belang is. In de dagen na de RBZ zal de Minister van Buitenlandse Zaken deelnemen aan diverse VN-bijeenkomsten in New York die in het licht zullen staan van de markering van één jaar na de invasie.

De inzet van het kabinet is ongewijzigd. Het kabinet blijft zich enerzijds onverminderd inzetten voor zoveel mogelijk militaire, financiële en humanitaire steun aan Oekraïne, in nauwe samenwerking met internationale partners en organisaties. Dit gaat zowel om bilaterale steun als om multilaterale steun, onder andere via de EU, en betreft ook steun ten behoeve van herstel(werkzaamheden) en toekomstige wederopbouw. Anderzijds blijft het kabinet zich inzetten voor het verhogen van de druk op Rusland om zijn agressie te beëindigen. Deze inzet behelst onder andere verdere aanscherping van de sancties tegen Rusland en maatregelen om sanctieomzeiling te bestrijden.

In het kader van *accountability* blijft het kabinet zich inzetten voor onderzoek naar schendingen van internationaal recht in Oekraïne, het verzamelen van bewijs voor gebruik in toekomstige rechtszaken en de coördinatie van *accountability*-initiatieven. Nederland verwelkomt de oprichting van het *International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression* (IPCA) in Den Haag, dat onderzoek gaat doen naar, en bewijs gaat verzamelen van, het misdrijf agressie tegen Oekraïne. Het IPCA zal worden ondergebracht bij Eurojust. De komende tijd zullen verdere overleggen met de Europese Commissie, Eurojust en Oekraïne plaatsvinden over de nadere invulling.

Afghanistan

De Raad spreekt over Afghanistan naar aanleiding van de recente besluiten van de Taliban, waarin het vrouwen verboden wordt om te studeren aan universiteiten en te werken voor ngo's. Tevens zal de Raad spreken over terrorismedreiging en regionale stabiliteit. De Raad zal zich buigen over de vraag wat de huidige ontwikkelingen op het gebied van mensenrechten en veiligheid betekenen voor de inzet in Afghanistan van de EU en haar lidstaten. De recente Taliban-besluiten plaatsen de internationale gemeenschap opnieuw voor een lastig dilemma: enerzijds is hulp aan de Afgaanse bevolking van belang voor het redden van levens en stabiliteit van het land en de regio; anderzijds is het principe van gelijke toegang tot hulp en gelijkwaardige participatie in de hulpverlening niet onderhandelbaar.

Het kabinet zet in op een gezamenlijke veroordeling van de Taliban-besluiten en zal aandringen op een stevige EU-positie in Raadsconclusies tijdens een volgende RBZ, met als doel om hulp van vrouwen aan vrouwen weer mogelijk te maken. Daarnaast is het kabinet van mening dat de veiligheidssituatie in Afghanistan en de stabiliteit van de regio hoog op de Europese agenda moeten blijven staan.

Klimaat- en energiediplomatie

Klimaatverandering heeft aanzienlijke geopolitieke gevolgen en impact op ons buitenlandbeleid. Het kabinet verwelkomt daarom dat de RBZ spreekt over de noodzaak van EU-klimaatdiplomatie, in het bijzonder in voorbereiding op de Klimaatop COP28 (30 november – 12 december 2023) in de Verenigde Arabische Emiraten.

Het kabinet vindt dat de vorige klimaatop COP27 te weinig voortgang heeft geboekt op het gebied van mondiale afspraken rond mitigatie ten opzichte van het jaar daarvoor, mede door druk van grote vervuilers. Volgens het kabinet is dit een gemiste kans die de internationale gemeenschap zich niet kan veroorloven.

Het IPCC rapporteerde in 2022 dat de wereld nog iets meer dan zeven jaar de tijd heeft om de mondiale broeikasgasemissies voldoende terug te brengen zodat de 1,5-graden doelstelling (Akkoord van Parijs) binnen bereik blijft. De EU is met het Fit-for-55-pakket mondiaal klimaatkoploper. Vanuit dat leiderschap is het van belang dat de EU gezamenlijk optrekt en zich wereldwijd uitsprekt, zodat de nodige voortgang wel bereikt kan worden op COP28. Het kabinet ziet daarmee een aanjagende mondiale rol voor de EU klimaat- en energiediplomatie. De inzet van het kabinet is gericht op het versneld implementeren van bestaande klimaatafspraken en het opschalen van de mondiale mitigatieambitie, want met huidige klimaatplannen stevent de wereld af op een opwarming van 2,4°C tot 2,8°C tegen het einde van de eeuw, aldus het IPCC.

Current Affairs

Iran

De Raad spreekt opnieuw over de situatie in Iran, waar de autoriteiten sinds 16 september 2022 vreedzame protesten gewelddadig onderdrukken. De intensiteit van de protesten in Iran lijkt inmiddels afgenomen, maar de ernstige mensenrechtenschendingen gaan onverminderd door. De repressie lijkt hierbij van de straten naar de rechtbanken verplaatst: demonstranten worden op grote schaal gearresteerd en in veel gevallen na een zeer korte en naar verluid onachtzame rechtsgang die niet voldoet aan de minimumgaranties voor een eerlijk proces tot lange celstraffen veroordeeld, en in sommige gevallen zelfs geëxecuteerd. Het kabinet heeft de executies van demonstranten ten eerste veroordeeld en de Iraanse ambassadeur in Den Haag meermaals ontboden om deze boodschap nogmaals te onderstrepen.

Nederland was in de afgelopen maanden één van de initiatiefnemers van een groot aantal nieuwe gerichte sancties tegen Iran, zowel vanwege de schokkende mensenrechtenschendingen als ook in reactie op de Iraanse militaire steun aan Rusland voor de oorlog in Oekraïne. Ook voor de aankomende RBZ blijft het kabinet zich inspannen voor het verder opvoeren van de druk op Iran, waaronder met nieuwe gerichte sancties. Het kabinet is er daarnaast voorstander van om het Iraanse Islamitische Revolutionaire Gardekorps (IRGC) op de EU-terrorismelijst te plaatsen, mits dit juridisch haalbaar is. Mede op verzoek van Nederland brengt de

Juridische Dienst van de Raad naar verwachting voorafgaand aan de aankomende RBZ een advies uit over de juridische mogelijkheden om de IRGC op de EU-terrorismelijst te plaatsen. Op basis daarvan zal het kabinet zich, samen met andere EU-lidstaten, beraden op mogelijke verdere stappen.

Lunchsessie met Moldavische Minister van Buitenlandse Zaken, de heer Nicu Popescu

Tijdens de lunch spreekt de Raad informeel met de vicepremier en Minister van Buitenlandse Zaken en Europese Integratie van Moldavië, de heer Nicu Popescu. Sinds de Russische invasie van Oekraïne ondervindt Moldavië grote gevolgen van de oorlog, waaronder een significante vluchtelingenstroom, hoge inflatie, energietekorten en meer dan verviervoudigde energieprijzen. Het kabinet steunt de inzet van de Europese Commissie om deze gevolgen te mitigeren. Bilateraal ondersteunt het kabinet onderdelen van de hervormingsagenda in Moldavië, met nadruk op de justitiehervormingen, energietransitie en cyberveerbaarheid. De Europese Raad van 23 en 24 juni 2022 erkende het Europese perspectief van Moldavië en besloot het land de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen. Deze lunch biedt de gelegenheid tot uitwisseling met Moldavië over de hervormingen die het land moet doorvoeren in het kader van het EU-toetredingsproces. De voortgang van Moldavië richting de EU zal afhangen van de eigen merites. De formele voortgangsrapportage van de Europese Commissie wordt verwacht in oktober van dit jaar.

Ontbijtsessie met Russische oppositieactivist Garry Kasparov

En marge van de RBZ zal een informeel ontbijt plaatsvinden met de heer Garry Kasparov, Russisch schrijver, schaakgrootmeester en oppositieactivist. Hij is als politiek activist actief vanuit het buitenland en zal zijn visie geven op de situatie in Rusland.

Overig

Modernisering van het Nederlandse sanctiestelsel

In antwoord op de verzoeken van de Kamercommissie Buitenlandse Zaken inzake modernisering van het Nederlandse sanctiestelsel¹ het volgende. Zoals ook uitdrukkelijk aanbevolen door de nationaal coördinator sanctienaleving vereist de modernisering van de Sanctiewet 1977 zorgvuldigheid en geen spoedwetgeving. Tegelijkertijd deelt het kabinet het gevoel van urgentie van uw Kamer om de naleving van sancties verder te verbeteren. Daartoe zijn korte termijn maatregelen getroffen om mazen snel te dichten. Waar nodig, is dit pragmatisch aangepakt, bijvoorbeeld door effectieve gegevensdeling, waarvoor een samenwerkingsplatform is opgezet en in de Rusland sanctieverordening een grondslag is opgenomen en daarnaast een werkwijze is ingeregeld voor het maken van aantekeningen in openbare registers. Het kabinet deelt ook uw wens en urgentie voor een duurzame sanctiewetgeving die als een huis moet staan voor de komende decennia en waarmee ook dit soort zaken worden verankerd. Daarom zal het kabinet er zorg voor dragen dat het conceptwetsvoorstel uiterlijk medio juli gereed is voor de consultatiefase voor externe partijen. Daarnaast neemt Nederland binnen de EU het initiatief tot een versterkte aanpak van omzeiling.

¹ Brieven d.d. 6 december 2022 en 3 februari 2023.